Yönetmelik

Çevre ve Orman Bakanlığından:

Orman Yetiştirme Materyallerinin Ticareti Yönetmeliği (1999/105/Ec)

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; ülkemiz orman varlığının verimliliğini artırmak ve sürekliliğini sağlamak amacıyla, orman yetiştirme materyalinin üretimi, sertifikasyonu ve ticaretine ilişkin esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, orman yetiştirme materyallerinin üretimi, pazarlanması ve satışında uygulanacak esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 1/5/2003 tarihli ve 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun ile 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 67 nci maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen,

Bakanlık: Çevre ve Orman Bakanlığını,

Orman Yetiştirme Materyali: Ormancılık çalışmalarında önemli olan ve EK-1'de verilen türler ile hibritlerinin fidanları ile fidan üretiminde kullanılan generatif bitki kısımları (kozalak, meyve kurulu, tohum, meyve), vejetatif üretimde kullanılan gövde, yaprak ve kök çelikleri, mikrovejetatif üretimde kullanılan bitki parçaları (embriyo, tomurcuklar, dallar, kökler) ve aşı kalemlerini,

Ana Materyal:

a) Tohum Toplama Sahası: Tohum toplanan ağaçların bulunduğu alanı,

b) Meşcere: Ağaç türü, yaş, gelişme çağı ve kapalılık bakımından çevresinden farklılık gösteren en az bir hektar büyüklüğündeki bir orman alanını,

c) Tohum Bahçesi: Seçilmiş klon veya ailelerle tesis edilen, istenmeyen kaynaklardan polen erişiminin engellendiği veya en aza indirildiği, sık aralıklarla, bol ve kolay tohum üretimi sağlayacak şekilde yönetilen plantasyonları,

d) Ebeveyn Bireyler: Öz kardeş veya üvey kardeş döller elde etmekte kullanılan bireyleri,

e) Klon: Vejetatif olarak bir bireyden (ortet) elde edilen bireyler (ramet) grubunu,

f) Klonal Karışım: Belli klonların belirli oranlardaki karışımını,

g) Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizma (GDO): Çiftleşme ve/veya doğal rekombinasyon yoluyla doğal olarak meydana gelmeyecek bir şekilde,

modern biyoteknoloji kullanılarak genetik materyali değiştirilmiş olan insan haricindeki bir organizmayı,

Doğal Tohum Toplama Sahası veya Doğal Meşcere: Doğal olarak oluşmuş ve sürekli olarak doğal yolla gençleştirilmiş tohum toplama sahasını veya meşceresini veya kendisinden ve yakın çevresinden toplanan tohumlarla yapay yolla aynı yerde gençleştirilmiş tohum toplama sahasını ve meşceresini,

Yerli Tohum Toplama Sahası veya Meşcere: Bir doğal tohum toplama sahasını veya bir doğal meşcereyi veya bunlardan sağlanmış orman yetiştirme materyali ile aynı tohum transfer bölgesinde tesis edilmiş tohum toplama sahasını veya meşcereyi,

Orijin: Bir doğal tohum toplama sahası veya doğal meşcere söz konusu ise orijin; sahanın bulunduğu yeri, doğal olmayan bir meşcere veya tohum toplama sahası söz konusu ise; yapay olarak tesis edilen meşcerede kullanılan orman yetiştirme materyalinin temin edildiği yeri,

Hasat Yeri: Orman yetiştirme materyallerinin alındığı ağaçların yetiştiği yeri,

Transfer Bölgesi: Türün veya alttürün benzer fenotipik ve genetik özellikler gösterdiği, yükselti sınırları ve diğer ekolojik koşullar bakımından yeterince homojen alanları,

Üretim: Orman yetiştirme materyalinin hasatından pazarlamasına kadar olan aşamaları,

Pazarlama ve Satış: Üretilen/yetiştirilen ürünün dağıtımını, malı satmak amacıyla piyasaya sürmeyi, malı satışa sunmayı, bir hizmet sözleşmesi ile teslimi de dahil bir başkasına satmayı, ithalatını ve ihracatını,

Satıcı: Orman yetiştirme materyalinin pazarlanması, satışı, ihracatı ve ithalatı ile uğraşmasına izin verilen gerçek veya tüzel kişiyi,

Yetkili Birim: Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolu Genel Müdürlüğünü,

Orman Yetiştirme Materyali Kategorileri:

a) Kaynağı belli: EK-2'de belirtilen koşulları taşıyan, belirli bir transfer bölgesindeki tohum toplama sahası ya da meşcereden sağlanan orman yetiştirme materyalini,

b) Seçilmiş: Bir transfer bölgesinde populasyon seviyesinde fenotipik olarak seçilmiş, EK-3'de belirtilen asgari koşulları taşıyan meşcerelerden sağlanan orman yetiştirme materyalini,

c) Nitelikli: Fenotipik olarak bireysel seleksiyon yöntemi ile seçilmiş bireyler ve/veya EK-4'deki şartları sağlayan tohum bahçeleri, ebeveyn ağaçlar, klonlar veya klon karışımlarından üretilmiş yetiştirme materyalini,

d) Test Edilmiş: Mukayese denemeleri veya ana materyalinin niteliğine uygun olarak düzenlenmiş genetik denemeler ile üstünlüğü ortaya konmuş, meşcere, tohum bahçesi, ebeveyn bireyler, klon ve klonal karışım ana materyal tiplerinden üretilen, EK-5'de belirtilen asgari koşulları taşıyan orman yetiştirme materyalini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM
Ana Materyal Onayı ve İzleme, Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar, Pazarlama Koşulları, Orijin Sınırlama ve Haritalama

Ana Materyal Onayı ve İzleme

Madde 5 — Ana materyalin onaylanması, kayıt altına alınması ve izlenmesi aşağıdaki gibi yapılır.

a) Ana materyalin onayı, bu Yönetmeliğin EK-2, EK-3, EK-4 veya EK-5'inde istenen asgari şartların karşılanması halinde Yetkili Birimce yapılır.

b) Yetkili Birim, onaylanan her bir ana materyale ayrı bir kayıt numarası verir.

c) Ana materyalin onayı için gerekli asgari şartlar ortadan kalkarsa, önceden verilen onay Yetkili Birim tarafından iptal edilir.

d) Onaydan sonra; seçilmiş, nitelikli ve test edilmiş kategorilerindeki ana materyal düzenli olarak Yetkili Birim tarafından denetlenir.

e) Test edilmiş olarak onaylanan ana materyalin EK-5'de belirtilen özelliklere sahip olması gerekir. Bununla birlikte genetik testlerin veya karşılaştırma denemelerinin geçici sonuçları testler tamamlandıktan sonra ilgili koşulları karşılayacağı kanaati oluşturuyorsa buna göre ülkenin tamamında ya da belli bir bölümündeki materyal test edilmiş olarak onaylanabilir. Ancak bu halde geçerlilik süresi 10 yılı aşamaz.

Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar (GDO)

Madde 6 — Genetik yapısı değiştirilmiş organizmaların (GDO) onayı ve çevresel risk değerlendirmelerinde aşağıdaki yol izlenir.

a) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde sözü edilen ana materyalin GDO'dan üretilmiş orman yetiştirme materyali olması durumunda, bu materyal ancak insan ve çevre sağlığı için güvenli olma niteliğine sahip ise onaylanır.

b) (a) bendinde sözü edilen GDO'dan üretilmiş orman yetiştirme materyalin çevresel risk değerlendirmesi Yetkili Birim tarafından yapılır.

Pazarlama Koşulları

Madde 7 — Orman yetiştirme materyallerinin pazarlanması için gerekli şartlar ile bilimsel amaçlı veya ormancılık amaçları dışındaki kullanımı aşağıdaki gibidir.

a) Orman yetiştirme materyalleri Yetkili Birim tarafından onaylanmış ana materyalden üretilmedikçe pazarlanamaz.

b) EK-1'de listelenen türlerin orman yetiştirme materyali; kaynağı belli, seçilmiş, nitelikli veya test edilmiş kategorilerinden olmadıkça ve sırasıyla EK-2, EK-3, EK-4 ve EK-5'deki şartları yerine getirmedikçe pazarlanamaz.

c) EK-1'de listelenen yapay hibritlere ait materyal; seçilmiş, nitelikli veya test edilmiş kategorilerinden olmadıkça ve sırasıyla EK-3, EK-4 ve EK-5'deki şartları yerine getirmedikçe pazarlanamaz.

d) EK-1'de listelenen türlere ve yapay hibritlere ait vejetatif olarak üretilmiş materyal; seçilmiş, nitelikli veya test edilmiş kategorilerinden olmadıkça ve sırasıyla EK-3, EK-4 ve EK-5'deki şartları yerine getirmedikçe

pazarlanamaz. Ancak, tohumlardan kitlesel olarak üretilmiş olması halinde seçilmiş kategorisinde vejetatif olarak üretilmiş orman yetiştirme materyalinin pazarlanmasına izin verilebilir.

e) EK-1'deki listede yer alan türlere ve yapay hibritlere ait tamamen veya kısmen genetik olarak değiştirilmiş organizmadan oluşan materyal; test edilmiş kategorisinden olmadıkça ve EK-5'de belirtilen şartları karşılamadıkça pazarlanamaz.

f) Farklı tiplerdeki ana materyalden oluşan ve pazarlanabilen orman yetiştirme materyali kategorileri, EK-6'da verilmektedir.

g) EK-1'deki listede yer alan türlere ve yapay hibritlere ait orman yetiştirme materyalleri, EK-7'de belirtilen koşullara uymadıkça pazarlanamaz.

h) Orman yetiştirme materyali satıcıları, Yetkili Birim tarafından resmi olarak kayıt altına alınır. Satıcılar, bu yönetmelik hükümlerine uymak zorundadır.

ı) (a) fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydıyla:

1) Bilimsel amaçlı kullanım, seleksiyon veya gen koruma amaçlarına dönük orman yetiştirme materyalinin ticaretine,

2) Ormancılık amaçları için kullanılmayacağı açık olarak belirtilen uygun miktarlarda orman yetiştirme materyallerinin ticaretine,

Yetkili Birim tarafından izin verilebilir.

Orijin Sınırlama ve Haritalama

Madde 8 — Yetkili Birim EK-1'de yer alan türler için kaynağı belli ve seçilmiş kategorilerindeki ana materyalin transfer bölgelerini belirler, belirlenen her bir transfer bölgesi için bir kod verir, transfer bölgelerini gösteren haritaları düzenler ve yayınlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Ulusal Kayıt Düzenleme, Orman Yetiştirme Materyali Kimlik Belgeleri, Üretim Partisi ve Orman Yetiştirme Materyalleri Karışımlarının Kayıtları

Ulusal Kayıt Düzenleme

Madde 9 — Yetkili Birim tarafından bir orman yetiştirme ana materyalleri kayıt sistemi oluşturulur. Onaylanmış orman yetiştirme ana materyalleri için düzenlenecek kayıt sisteminde asgari olarak EK-9/A'da belirtilen bilgiler bulunur. Yetkili Birim onaylanmış orman yetiştirme ana materyallerine ilişkin bilgileri her yıl yayımlar.

Orman Yetiştirme Materyali Kimlik Belgeleri

Madde 10 — Orman yetiştirme materyallerinin kimlik belgeleri aşağıda belirtildiği şekilde düzenlenir.

a) Orman yetiştirme ana materyalinden; tohum toplama sahası ve meşcereler için EK-8/A, tohum bahçeleri ve ebeveyn ağaçlar için EK-8/B, klon ve klon karışımları için EK-8/C'de gösterilen kimlik belgeleri düzenlenir.

b) Orman yetiştirme materyalinden bu Yönetmeliğin 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca daha sonra vejetatif üretim yapıldığında,

üretilen materyal için üretildiği orman yetiştirme materyalinin niteliğine uygun olarak kimlik belgesi düzenlenir.

c) Bu Yönetmeliğin 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (c), (d), (e) ve (g) bendlerinde istenen koşullara uygun bir karışım olması durumunda, bu karışımın bileşenleri açıkça tanımlanır ve EK-8'e uygun yeni bir kimlik belgesi hazırlanarak yayınlanır.

d) Ormancılık amaçları dışında kullanılacak orman yetiştirme materyallerinde yukarıda belirtilen (a), (b) ve (c) bendleri uygulanmaz. Ancak bunlara ormancılık dışı kullanım içindir ifadesi taşıyan etiketler konulur.

Üretim Partisi ve Orman Yetiştirme Materyalleri Karışımlarının Kayıtları

Madde 11 — Onaylanan farklı üretim birimlerinden gelen orman yetiştirme materyalleri tüm üretim süresince kesinlikle birbirleri ile karıştırılmaz ve her biri ayrı bir üretim partisi olarak kayıt altına alınır.

a) Her bir orman yetiştirme materyali üretim partisi;

1) Sertifika kodu ve numarası,

2) Türkçe ve Latince adı,

3) Kategorisi,

4) Üretim amacı,

5) Ana materyal tipi,

6) Ulusal kayıt numarası ve transfer bölgesi kodu,

7) Kaynağı belli, seçilmiş veya uygun olması durumunda diğer kategorilerdeki orman yetiştirme materyali için transfer bölgesi ve hasat yeri,

8) Orijinin doğal/yerli, doğal olmayan/yerli olmayan ve kaynağın biliniyor/bilinmiyor olduğu,

9) Orman yetiştirme materyali tohum ise olgunlaşma yılı, diğerleri için üretim yılı,

10) Fidanların veya çeliklerin yaşı ve tipi, kök kesimi yapılmış, şaşırtılmış veya kaplı (tüplü) olup olmadığı,

11) Genetik yapısı değiştirilmiş (GDO) olup olmadığı,

bilgileri ile tanımlanır.

b) Seçilmiş, nitelikli ve test edilmiş kategorilerinde onaylanmış ana materyalden vejetatif olarak üretilen orman yetiştirme materyali, generatif olarak üretilenlerden farklı olacak şekilde ayrı bir üretim partisi olarak kayıt altına alınır.

c) Kaynağı belli veya seçilmiş kategorilerinde iki veya daha fazla kaynaktan temin edilmiş orman yetiştirme materyalleri aynı transfer bölgesinde olmak şartıyla kendi kategorileri içinde karıştırılabilir.

d) Aynı hasat yeri içerisinde bulunan ve kaynağı belli kategorisindeki tohum toplama sahaları ve meşcerelerinden üretilen orman yetiştirme materyallerinin yukarıdaki (c) bendinde belirtilen şekilde karıştırılması halinde bu yeni karışım, bir tohum toplama sahasından sağlanan orman yetiştirme materyali olarak belgelendirilir.

e) Doğal veya yerli olmayan ve orijini bilinmeyen ana materyalden elde edilen orman yetiştirme materyallerinin karıştırılması halinde bu yeni karışım,

orijini bilinmeyen olarak belgelendirilir.

f) Yukarıdaki (c), (d) veya (e) fıkralarına uygun olarak yapılan karışımlarda transfer bölgesi kodu, ulusal kayıt numarası olarak işlem görür.

g) Tek bir kaynaktan üretilen, ancak olgunlaşma yılları farklı orman yetiştirme materyallerinin karışımı yapılırsa, her bir olgunlaşma yılının karışımdaki oranları kayıt altına alır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Orman Yetiştirme Materyallerinin Satıcı Belgesi ve Satış İşlemleri, Paketlenmesi, Denetimi, İzlenmesi, İthalat ve İhracat Koşulları, Sağlık Sertifikaları

Orman Yetiştirme Materyallerinin Satıcı Belgesi ve Satış İşlemleri

Madde 12 — Orman yetiştirme materyallerinin pazarlanması için gerekli olan satıcı belgesi, tohum kalite kontrolleri, en az tohum miktarları ve etiketleri aşağıda belirtildiği gibi olmalıdır.

a) Orman yetiştirme materyali bu Yönetmeliğin 11 inci maddesine uygun olması durumunda EK-13'de gösterilen Orman Yetiştirme Materyali Satıcı Belgesi ile pazarlanabilir.

b) Yeni ürün tohumların mümkün olduğunca çabuk satışa sunulması için, bu ürüne ait tohumların çimlenme yüzdesi testleri tamamlanmadan ve bir kilogramda mevcut çimlenme yeteneğine haiz tohum sayısı belirlenmeden, yalnız canlılık testlerinin yapılması koşuluyla ilk alıcıya/alıcılara satış yapılabilir. Çimlenme yüzdesi ve bir kilogramda mevcut çimlenme yeteneğine haiz tohum sayısı belirlendikten sonra, satıcı tarafından en kısa sürede ilk alıcı/alıcılara bildirilir.

c) Tohum miktarı EK-12'de belirtilenden daha küçük miktarlar söz konusu olduğunda; tohumun çimlenme yüzdesi ve bir kilogramda mevcut çimlenme yeteneğini haiz tohum sayısının belirlenmesine gerek yoktur.

d) Kavak türlerine ait bitki parçaları ancak EK-7, Bölüm C'de belirtilen nitelikleri gösteren bir etiket ya da bir belge ile satışa sunulabilir.

e) Orman yetiştirme materyalinin her bir kategorisi için ayrı renkli bir etiket veya belge kullanılır. Orman yetiştirme materyalinin kategorisiyle ilgili olarak renkli etiket veya belge kullanılması durumunda, kaynağı belli orman yetiştirme materyali için sarı, seçilmiş orman yetiştirme materyali için yeşil, nitelikli orman yetiştirme materyali için pembe ve test edilmiş orman yetiştirme materyali için mavi renk kullanılır. Renkli etiket kullanılmaması halinde, orman yetiştirme materyalinin kategorisine uygun renk yazılı olarak etikette veya belgede mutlaka belirtilir.

f) Orman yetiştirme materyalinin genetik yapısı değiştirilmiş organizmadan meydana gelen ana materyalden üretilmiş olması durumunda, bu Yönetmeliğin 11 ve 12 nci maddelerinde belirtilen şartlara uygun olarak hazırlanmış ve satış partisine yapıştırılmış olan resmî ya da özel satış etiketi veya satış belgesi, yetiştirme materyalinin genetik yapısı değiştirilmiş organizmadan üretilmiş olduğunu açık bir şekilde belirtmelidir.

Paketleme

Madde 13 — Tohum partileri, ancak mühürlenmiş paketler halinde satışa sunulur. Paket üzerindeki mühür, paket açıldığında yeniden kullanılamaz.

Denetim

Madde 14 — Orman yetiştirme materyalleri, üretim aşamasından en son kullanıcıya kadar olan süreçte aşağıdaki gibi denetlenir.

a) Yetkili Birim, her bir orman yetiştirme materyalinin üretiminden son kullanıcıya ulaştırılmasına kadarki süreci denetlemek üzere gerekli tedbirleri alır. Orman yetiştirme materyallerinin ticaretine yetkili olan kayıtlı satıcılar Yetkili Birimce en az yılda bir kez denetlenir.

b) Kayıtlı satıcılar denetim elemanlarına orman yetiştirme materyaline ilişkin her türlü belge ve kayıtları temin eder ve denetim elemanlarına görevlerini yapabilmeleri için gerekli kolaylıkları sağlar. Bunlara aykırı davranan satıcılara verilen yetki denetim elemanlarınca düzenlenen rapora bağlı olarak Yetkili Birimce iptal edilebilir.

c) Satıcılar, ticarete konu orman yetiştirme materyalinin sevkiyle ilgili tüm kayıt ve belgelerin birer kopyasını her ay yetkili birime gönderir.

d) Yetkili Birim, orman yetiştirme materyalinin sevkinden en geç üç ay içinde EK-10'da belirtilen belgeyi düzenleyerek ihracat yapılan ülkenin yetkili birimine gönderir.

e)Yetkili Birim, satışı yapılan herhangi bir orman yetiştirme materyaline ilişkin satıcı tarafından yanlış bilgi verildiğini tespit ederse, alıcıyı ve ihracat yapılmışsa materyalin gönderildiği ülkenin yetkili birimini uyarır ve doğru bilgileri gönderir.

İzleme

Madde 15 — Orman yetiştirme materyallerinin kullanımının yasaklanması için gerekli şartlar ile gerekli bildirimler aşağıdaki gibi yapılır.

a) Yetkili Birim:

1) Ülke içinde uygun yerlerde tesis edilmiş bilimsel çalışmalar veya ormancılık uygulamalarının sonucunda, kullanılan fidanların yaşama yüzdesi, morfolojik ve fizyolojik özellikleri, büyüme ve gelişme başarısı bakımından olumsuz etkilerin sözkonusu olduğunun belirlenmesi halinde,

2) Orman yetiştirme materyalinin orijini ve transfer bölgesi arasında uyumsuzluk olması halinde,

3) (1) ve (2) nci alt bendlerde sayılan durumların çevre, ülke ormancılığı ile orman varlığı, ülkenin zengin gen kaynakları ve biyolojik çeşitliliğin devamı konusunda olumsuz sonuçlar doğurması halinde,

herhangi bir onaylanmış kaynaktan temin edilen orman yetiştirme materyalinin ülkenin tamamında veya bir kısmında kullanımını yasaklayabilir.

b) Herhangi bir orman yetiştirme materyalinin yukarıda belirtilen gerekçeler nedeniyle ülkede kullanımının yasaklanması halinde Yetkili Birim ilgililere bildirir. Bu bildirime aşağıda belirtilen belgeler eklenir.

1) Hasat ve transfer bölgesini gösteren bir harita ve EK-11'de belirtilen bilgiler,

2) Orman yetiştirme materyalinin ülke topraklarında kullanımının uygun olmadığını gösteren ormancılık uygulamalarından elde edilen sonuçlar veya

bilimsel araştırma ve deneme sonuçları, tesis edilen denemenin deneme deseni, denemenin değerlendirilmesinde kullanılan veriler, denemenin değerlendirilme yöntemi, elde edilen bulgular ve ayrıca denemeyi tesis eden kişiler ve çalışmanın yayınına ilişkin bilgiler,

3) Ormancılık uygulamaları sonuçlarına ilişkin olarak, orman yetiştirme materyalinin yaşama yüzdesi ve gelişmesine ait bilgiler.

İthalat ve İhracat Koşulları

Madde 16 — Orman yetiştirme materyallerinin ithalatı için gerekli koşullar aşağıdaki gibidir.

a)Yetkili Birim, orman yetiştirme materyalinin ithal edilmesi durumunda; ana materyal onayı ve üretimiyle ilişkili olarak orman yetiştirme materyalinin, bu Yönetmelik hükümlerinde öngörülen tedbirlere uygun olup olmadığına, aynı güvenceleri sağlayıp sağlamadığına, aranan şartları taşıyıp taşımadığına karar verir. Bunun için bu Yönetmelik hükümleri doğrultusunda ülke içinde yetiştirilen materyalde aranan şartları taşıdığının teminatını, ithalatçı firma ya da kurumdan ister.

b) Üretilen orman yetiştirme materyalinin, ülke içinde yetiştirilen materyalde aranan bütün şartları taşıdığına ilişkin teminat verilmediği sürece, Yetkili Birimce orman yetiştirme materyalinin ithaline izin verilmez.

Sağlık Sertifikası

Madde 17 — Orman yetiştirme materyalinin sağlık sertifikaları 15/5/1957 tarihli ve 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu ve 6/7/2003 tarihli ve 25160 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Zirai Karantina Yönetmeliği hükümlerine göre hazırlanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Geçici ve Son Hükümler

Geçici Madde 1 — Yetkili Birim, bu Yönetmeliğin EK-5'inde belirtilen şartları sağlamayan mukayese (karşılaştırma) denemelerinin sonuçlarını ana materyalin onayı için en fazla 10 yıllık süre ile kullanabilir. Ancak bu halde mukayese testleri, 1/1/2012'den önce başlatılmış olmalı ve sonuçları, ana materyalin üstün niteliklere sahip olduğunu göstermelidir.

Yetkili Birim, 1/1/2007'den itibaren bu Yönetmeliğin EK-5'inde belirtilen şartları sağlamayan genetik test sonuçlarını ana materyalin onayı için en fazla 10 yıllık süre ile kullanabilir. Ancak bu genetik testler, 1/1/2007'den önce başlatılmış olmalı ve sonuçları, ana materyalin üstün niteliklere sahip olduğunu göstermelidir.

Yetkili Birim, 1/1/2009 tarihine kadar bu Yönetmeliğin öngördüğü şartların tamamını taşımayan orman yetiştirme materyalinin ticareti kapsamındaki resmî veya özel sektör işletmelerinde birikmiş olan orman yetiştirme materyallerinin satış yoluyla eritilmesi için ticaretine izin verir.

Yürürlük

Madde 18 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 19 — Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Orman Bakanı

yürütür.

EK-1

Ağaç Türleri ve Yapay Hibritleri

Abies alba Mill
Abies cephalonica Loud
Abies grandis Lindl
Abies pinsapo Boiss
Cedrus atlantica Carr
Cedrus libani A Richard
Larix decidua Mill
Larix eurolepis Henry
Larix kaempferi Carr
Larix sibirica Ledeb
Picea abies Karst
Picea sitchensis Carr
Pinus brutia Ten
Pinus canariensis C Smith
Pinus cembra Linne
Pinus contorta Loud
Pinus halepensis Mill
Pinus leucodermis Antoine
Pinus nigra Arnold
Pinus pinaster Ait
Pinus pinea L
Pinus radiata D Don
Pinus sylvestris L
Pseudotsuga menzielsi Franco
Abies bornmulleriana Mattf.
Abies cilicica Carr.
Abies equi-trojani Aschers.
Abies nordmanniana Spach.
Picea orientalis Link.
Acer platanoides L
Acer pseudoplatanus L
Alnus glutinosa Gaertn
Alnus incana Moench
Betula pendula Roth
Betula pubescens Ehrh
Carpinus betulus L
Castanea sativa Mill
Fagus orientalis Lipsky
Fagus sylvatica L
Fraxinus angustifolia Vahl
Fraxinus excelsior L
Populus spp

Prunus aviumL
Quercus cerris L
Quercus ilex L
Quercus petraea Liebl
Quercus pubescens Willd
Quercus robur L
Quercus rubra L
Quercus suber L
Robinia pseudoacacia L
Tilia cordata Mill
Tilia platyphyllos Scop

EK-2

Kaynağı Belli Kategorisindeki Ana Materyalin Onayı için Gerekli Asgarî Şartlar

a) Ana materyal, bir transfer bölgesini temsil eden tohum toplama sahası veya bir meşcere olmalıdır. Kaynağı belli kategorisine giren tohum toplama sahası ve/veya meşcereler Bakanlıkça denetlenir ve kayıt altına alınır.

b) Ana materyalin:

1) Doğal meşcere, doğal olmayan meşcere olup olmadığı ve orijininin bilinip bilinmediği,

2) Yerli olan/olmayan veya orijini bilinen/bilinmeyen meşcere olup olmadığı, mutlaka belirtilir.

3) Meşcerenin doğal olmayan veya yerli olmayan meşcere olması halinde, bu meşcerenin (ana materyalin) kullanılan orijini biliniyorsa mutlaka belirtilir.

EK-3

Seçilmiş Kategorisindeki Ana Materyalin Onayı için Gerekli Asgarî Şartlar

Ana materyal, tek bir hasat mıntıkasını temsil eden bir tohum meşceresi olmalıdır. Meşcerenin seçimi, yetiştirme materyalinin kullanım amacına uygun şekilde aşağıdaki 10 seçim kıstası dikkate alınarak yapılır. Meşcerelerin seçimi işlemleri Yetkili Birimce gerçekleştirilir.

a) Orijin: Orman Amenajman Planlarındaki veriler doğrultusunda meşcerenin doğal/yerli olup olmadığı ve aynı zamanda orijininin bilinip bilinmediği belirlenir. Eğer seçilen meşcerenin doğal olmadığı/yerli olmadığı biliniyorsa, orijini mutlaka belirtilmelidir.Tarihi kanıtlar ve mevcut bilgiler

doğrultusunda meşcerenin doğal veya yerli olup olmadığı belirlenir. Doğal veya yerli olmayan meşcerelerin biliniyorsa orijini mutlaka belirtilir.

b) İzolasyon Zonu : Aynı türün istenmeyen özelliklere sahip yakın çevresindeki meşcerelerden ve/veya hibrit oluşturma ihtimali olan akraba bir tür veya varyetenin meydana getirdiği meşcerelerden yeterli uzaklıkta bulunması şarttır. Seçimde istenen bu şartlara; seçilecek meşcerenin etrafındaki meşcerelerin doğal/yerli olmayan veya orijini bilinmeyen meşcerelerden oluşmuş olması durumunda özellikle dikkat edilmelir.İzolasyon mesafesinin tesbitinde; ağaç türü, ağaç boyu, gövde formu, hava rutubeti, sıcaklık, polen dağılımı zamanında yaygın rüzgâr yönü ve hızı, meyil ve meşcerenin topoğrafik yapısı gibi çeşitli etkenler dikkate alınır.

c) Etkili Populasyon Büyüklüğü: Meşcere içindeki ağaçlar arasında yeterli tozlaşmanın olabilmesi için sahada ağaçların dağılımı homojen olmalıdır. Akrabalar arasında eşleşmenin asgari düzeyde olması için meşcere içinde yeterli miktarda birey olmalıdır.

d) Meşcere Yaşı ve Gelişimi: Meşcereyi oluşturan ağaçlar, seçim kıstaslarının her biri için verilecek seçim kararını kolaylaştıracak yaş ve gelişim safhasında olmalıdır.

e) Yeknesaklık: Morfolojik özellikler bakımından meşcereyi oluşturan fertler arasındaki farklılıklar, birbirlerine yakın düzeyde olmalıdır. Gerekli görülürse; alt tabakadaki mağlup ağaçlar meşcereden çıkartılmalıdır.

f) Uyum yeteneği: Seçilecek meşcerenin; transfer mıntıkasında hakim olan ekolojik şartlara uyum yeteneği açıkça görülmelidir.

g) Meşcere Sağlığı ve Dayanıklılık: Meşceredeki ağaçlar genel olarak böcek, mantar, virüs vb orman zararlılarının tasallutundan ârî olmalıdır. Çevre kirliliği etkileri hariç meşcerenin bulunduğu yerdeki ekstrem iklim ve toprak koşullarından etkilenmemiş olmalıdır.

h) Meşcere Hacmi: Benzer ekolojik şartlarda kabul edilen ortalama mukayese değerinden yüksek olmalıdır.

ı) Odun Kalitesi: Odun kalitesi de dikkate alınmalıdır. Hatta bazı durumlarda meşcere seçiminde önemli bir seçim kriteri olarak ele alınabilir.

j) Gövde Formu, Dallanma ve Tabiî Budanma: Meşceredeki ağaçlar, özellikle gövde düzgünlüğüne, gövde dolgunluğuna sahip olmalıdır. Ağaçlar; dal kalınlığı (dal hacmi), dal çapı, dallanma açısı, tabiî budanma istidadı yönünden mukayese ağaçlarından daha iyi morfolojik özellikler göstermelidir. Ayrıca, çatallılık ve lif kıvrıklığına sahip fertlerin sayısı/yüzdesi çok düşük olmalıdır.

EK-4

Nitelikli Kategorisindeki Ana Materyalin Onayı için Gerekli Asgarî Şartlar

a) Tohum Bahçeleri

1) Tohum bahçesinin tipi, amacı, kuruluş deseni ve planı, tecrit zonu, mevkii ile tohum bahçesinde ortaya çıkan değişiklikler Yetkili Birimce kayıt altına alınır.

2) Klon veya aileler, amaçlanan fenotipik özellikleri dikkate alınarak seçilir. Bu seçim yapılırken bu Yönetmeliğin EK-3'ünün 4, 6, 7, 8, 9 ve 10 numaralı seçim kıstaslarında aranan niteliklere özel önem verilir.

3) Klon veya aileler, Yetkili Birimce onaylanan desene göre dikilir. Tohum bahçesinde yer alan her bir ramet ya da bireyin ebeveyn bilgileri ayrı ayrı gösterilir.

4) Yetkili Birimin onayı ile tohum bahçelerinde seleksiyon kriterlerine göre aralama ve ayıklama çalışmaları yapılır. Aralama sonrası tohum bahçesi kuruluş deseni güncellenerek Yetkili Birimce kayıt altına alınır.

5) Tohum bahçelerinde kuruluş amaçlarına uygun olarak bakım, koruma ve tohum hasadı yapılır. Tohum bahçesinden yapay hibrit tohumu elde edilmesi öngörülüyorsa; yetiştirme materyalindeki melezlerin yüzdesi mutlaka doğrulama testi ile tesbit edilir.

b) Ebeveyn Bireyler

1) Ebeveyn bireyler, amaçlanan fenotipik özellikleri dikkate alınarak seçilir. Bu seçim yapılırken bu Yönetmeliğin EK-3'ünün 4, 6, 7, 8, 9 ve 10 numaralı seçim kıstaslarında aranan niteliklere özel önem verilir veya bu seçimde ebeveynlerin, aranan özelliklerini döllerine aktarabilme yetenekleri (birleşme yeteneği) dikkate alınır,

2) Ebeveynlerin kullanılma amaçları, çaprazlama deseni ve tozlaşma sistemi, çaprazlama ve tozlaşmaya ilişkin önemli görülen hususlar (çaprazlama zamanı, yeri, polenlerin alındığı zaman, yer vb), tecrit zonu, ebeveynlerin bulunduğu mevkii ve bu niteliklerdeki olası değişiklikler, Yetkili Birim tarafından mutlaka kayıt altına alınır ve onaylanır.

3) Bir karışımdaki ebeveynlerin kimlikleri, sayıları ve karışıma katılım yüzdeleri Yetkili Birim tarafından mutlaka kayıt altına alınır ve onaylanır.

4) Ebeveynlerden yapay melez üretimi öngörülmüş olması durumunda, orman yetiştirme materyali içerisindeki melezlerin yüzdesi, mutlaka doğrulama testi ile saptanır.

c) Klonlar

1) Klonlar, resmî organlarca kayıt altına alınan ve onaylanan ayırt edici özellikleri ile belirlenebilir olmalıdır,

2) Her bir klonun değeri, uzun süreli deneyimlere veya yeterince uzun süreli arazi denemelerine göre ortaya konulur,

3) Klon üretimi için kullanılan ortetler, göze çarpan bariz özellikleri dikkate alınarak seçilir. Bu seçim yapılırken bu Yönetmeliğin EK-3'ünün 4, 6, 7, 8, 9 ve 10 numaralı seçim kıstaslarında aranan niteliklere özel önem verilir.

4) Bakanlık klon onayında azamî yıl sayısı veya üretilecek azamî ramet sayısını sınırlandırır.

d) Klonal Karışım

1) Klonal karışımın; bir önceki maddede klonlar için aranan ilk üç asgarî onay şartını yerine getirmesi gerekir.

2) Bir karışımı oluşturan klonların kimlikleri, sayıları, karışıma katılım yüzdeleri yanında klon seçim yöntemi ve temel kaynağı, Yetkili Birimce mutlaka kayıt altına alınır ve onaylanır. Her bir klonal karışım yeterli genetik çeşitliliğe sahip olmalıdır.

3) Yetkili Birim; klonal karışım onayında azamî yıl sayısı veya üretilen azamî ramet sayısını sınırlandırır.

EK-5

Test Edilmiş Kategorisindeki Ana Materyalin Onayı için Gerekli Asgari Şartlar

a) Bütün Testler için Gerekli Şartlar

1) Ana materyal bu Yönetmeliğin EK-3 veya EK-4'ünde öngörülen asgari şartları yerine getirmelidir. Ana materyalin onayı için; denemeler planlanır, tesis edilir, yürütülür ve bunların sonuçları uluslararası düzeyde kabul gören ölçütlere göre yorumlanır. Mukayese denemeleri için denemeye tabi tutulan orman yetiştirme materyali, bir veya tercihen birden fazla onaylanmış veya önceden seçilmiş standartlar ile mutlaka karşılaştırılmalıdır.

2) Değerlendirmeye Alınacak Nitelikler

Denemeler; mutlaka önceden belirlenmiş özellikleri değerlendirmek üzere planlanmalı ve bu özellikler her bir deneme için mutlaka belirtilmelidir,

Değerlendirmelerde özellikle; adaptasyon, büyüme ve önemli biyotik ve abiyotik etkenlere ağırlık verilmelidir. Ayrıca, denemede öngörülen özel tesis amacı doğrultusunda dikkate alınacak diğer önemli özellikler, denemenin yürütüldüğü bölgenin ekolojik şartları dikkate alınarak birlikte değerlendirilmelidir.

3) Denemelere İlişkin Kayıtlar

Kayıtlar; mevki, iklim, toprak, arazinin tesisden önceki kullanımı, tesis ve yönetim bilgileri, biyotik ve abiyotik etkenlerin sebep olduğu zararlar ve

yönetimini de içerecek şekilde denemeye ilişkin bütün bilgileri mutlaka kapsamalıdır. Bu bilgiler doğrudan denemeden sorumlu birimlerin kayıtlarında yer almalı ve Yetkili Birim tarafından ulaşılabilmelidir. Değerlendirmelerin yapıldığı yıla ilişkin bulgular ve ulaşılan sonuçlar, denemeden sorumlu birimin kayıtlarında bulunmak zorundadır.

4) Denemelerin Tesisi:

4.1) Denemelerde kullanılacak üretim materyali, üretilen farklı tiplerdeki orman yetiştirme materyalinin izin verdiği ölçüde aynı yöntemler kullanılarak yetiştirilmeli, dikilmeli ve sahalarda bakım aynı şekilde yapılmalıdır.

4.2) Denemelerin, her bir bileşeni oluşturan özellikleri yeterli sayıda fidanla temsil ederek değerlendirilebilecek şekilde, mutlaka geçerli bir istatistiki desen kullanılarak tesis edilmesi şarttır.

5) Analiz Sonuçları ve Bulguların Geçerliliği

5.1) Denemelerden elde edilen veriler mutlaka uluslararası düzeyde kabul gören istatistik yöntemler kullanılarak analiz edilmeli ve sonuçlar incelenen her bir özellik için ayrı ayrı verilmelidir,

5.2) Denemelerde kullanılan yöntemlere ve ulaşılan bulguların ayrıntılı sonuçlarına, istenildiğinde serbestçe ulaşılabilmelidir,

5.3) Ulaşılan bulguların; denemelerin yürütüldüğü bölge içerisinde önerildiği muhtemel yörelerin mutlaka belirtmesi gerekir. Aynı zamanda bulguların uygulamaya aktarılmasını sınırlayan hususlar da mutlaka belirtilmelidir.

5.4) Denemeler devam ederken, orman yetiştirme materyalinin ana materyalin özelliklerine sahip olmadığı veya ana materyalin ekonomik olarak önemli kayıplara neden olan zararlı organizmalara karşı gösterdiği dayanıklılığa sahip olmadığı kesin bir şekilde ortaya çıkarsa, bu özelliklere sahip orman yetiştirme materyali değerlendirmeden çıkartılır.

b) Ana Materyal Bileşenlerinin Genetik Açidan Değerlendirilmesi için Gerekli Şartlar

1)Tohum bahçeleri, ebeveyn bireyler, klonlar ve klonal karışımlar, genetik açıdan değerlendirilebilir.

2) Belgeler

2.1) değerlendirmeye alınan bileşenlerin kimliği, orijini ve soy ağacı,

2.2) değerlendirme denemelerinde orman yetiştirme materyalinin üretimi için kullanılan çaprazlama deseni.

3) Denemelerin onayı için izlenecek süreç

3.1) Her bir bileşenin genetik değerinin tahmini, mutlaka iki veya daha fazla deneme alanından alınan verilere dayalı olarak yapılmalıdır. Bu alanların

en azından birinin, orman yetiştirme materyalinin kullanımının önerildiği yörenin ekolojik koşullarına uygun bir yörede bulunması şarttır,

3.2) Ticarete konu orman yetiştirme materyalinin üstün nitelikte olduğunun tahmini, her bir bileşenin tahmin edilen genetik değeri ve bu amaçla kullanılan çaprazlama deseni doğrultusunda hesaplanır,

3.3) Denemeler ve ıslaha dönük (genetik) hesaplamalar Yetkili Birim tarafından mutlaka onaylanmalıdır.

4) Değerlendirme

4.1) Yetiştirme materyalinin üstün nitelikte olduğunun tahmini; bir veya birden fazla özellik açısından, mukayese için kullanılan standart populasyonun özellikleri dikkate alınarak hesaplanır,

4.2) Yetiştirme materyalinin tahmin edilen genetik değerinin, mukayese için kullanılan standart populasyonun önem taşıyan herhangi bir özelliğinden düşük olup olmadığı belirtilir.

c) Mukayese Denemeleri için Gerekli Şartlar

1) Orman yetiştirme materyalinin örneklenmesi

1.1) Mukayese denemelerinde kullanılacak orman yetiştirme materyali örneği, mutlaka onay verilecek ana materyali tam olarak temsil edecek şekilde alınır,

1.2) Mukayese denemeleri için generatif olarak üretilen üretim materyali: iyi veya zengin tohum yıllarında hasat edilmiş olmalıdır. Gerektiğinde yapay tozlaşma kullanılabilir, tohum hasadının, hasat edilen tohumun ana materyali tam olarak temsil etmesini sağlayacak yöntemlerle gerçekleştirilmesi gerekir.

2) Standart Materyal

2.1) Karşılaştırmaya yönelik amaçlar için denemelerde kullanılan standartların performansı, denemenin yürütüleceği yörede eğer mümkünse yeterince uzun bir süreden beri biliniyor olması gerekir. İlke olarak standart materyallerin; testin başladığı sırada, ormancılık amaçları için ve sertifika verilecek materyalin kullanılacağı ekolojik koşullar için uygun olduğu gösterilmelidir. Orman yetiştirme materyalinin önerileceği ekolojik koşulları temsil etmesi ve uygulamada orman yetiştirme materyali temininde kullanılmalıdır. Bu standart materyalin mümkün olduğunca; ya EK-3'de öngörülen asgarî şartlara göre seçilen meşcerelerden yada test edilmiş yetiştirme materyalinin üretimi amacıyla resmen onaylanmış ana materyalden temin edilmelidir.

2.2) Yapay melezlerin karşılaştırmalı denemelerinde mümkün olması durumda melezlerin her iki türden ebeveynleri kontrol materyali arasına dahil edilmelidir.

2.3) Mümkün olduğunda birkaç standart materyal kullanılabilir. Standart materyaller gerektiğinde, denemeye tabi tutulan en uygun materyal ile veya deneme bileşenlerinin ortalaması ile yer değiştirebilir.

2.4) Olabildiğince geniş ölçekli yetişme çevresi koşullarında sürdürülen denemelerde, aynı standart materyaller kullanılır.

3) Karşılaştırmalı Denemenin Yorumlanması

3.1) Standart materyale kıyasla önemli özelliklerin en azından birinde mutlaka istatistik olarak anlamlı farklılık göstermelidir.

3.2) İktisadi veya çevresel değeri açısından önem taşıyan herhangi bir özellik standart materyalin oldukça altında ise, bu durum açıkça belirtilmelidir. Standart materyalden istatistik olarak anlamlı daha düşük olan nitelik, daha önemli karakterlerle sağlanan kazançla telafi edilmelidir.

d) Şartlı Onay

Ancak yeni tesis edilen genç denemelerin geçici değerlendirmeleri, şartlı onay için temel olarak alınabilir. Erken test sonuçlarına dayalı üstün niteliklilik en fazla 10 yıllık aralıklarla yeniden değerlendirilir.

e) Erken Testler

Fidanlık, sera, laboratuar testleri vb. erken testlerde ölçülen karakterler ile arazi denemelerinde normal olarak seleksiyon çağında ölçülen karakterler arasında kuvvetli bir korelasyon varsa, Yetkili Birim, erken testlerin sonuçlarına göre şartlı onay veya nihaî onay verilebilir. Erken testlerde ölçülen karakterler ile arasında yüksek korelasyon olmayan seleksiyona konu karakterlerde, üçüncü fıkrada şartların yerine getirilmesi zorunludur.

EK-6

Ticarete Konu Farklı Tiplerdeki Ana Materyalden Üretilecek Yetiştirme Materyali Kategorileri

Ana Materyal Tipi	Orman Yetiştirme Materyali Kategorileri (Kullanılan Etiket veya Belgenin Rengi)			
	Kaynağı Belli (Sarı)	Seçilmiş (Yeşil)	Nitelikli (Pembe)	Test edilmiş (Mavi)
Tohum Toplama Sahası	x			
Meşçere	x			

Tohum Meşçeresi		x		x
Tohum Bahçesi			x	x
Aile Ebeveynleri			x	x
Klon			x	x
Klonal Karışım			x	x

EK-7

Bölüm A

Bu Yönetmeliğin EK-1'inde belirtilen tür ve yapay melezlerinin tohum veya meyvelerinin piyasaya arz edilebilme şartları:

1) Tohum veya meyve partisini meydana getiren tür tohumunun saflığı en az % 99 seviyesinde değilse, bu Yönetmeliğin EK-1'inde liste halinde verilen türlerin tohum veya meyve partileri piyasaya sürülemez.

2) Yapay melezler hariç, birinci paragrafta istenen şartlara rağmen bu Yönetmeliğin EK-1'inde liste halinde verilen türlere yakın akraba türlerin tohum veya meyveleri söz konusu olduğunda; tohum veya meyve partisinin saflığının % 99 seviyesinden az olması durumunda bu belirtilir.

Bölüm B

Bu Yönetmeliğin EK-1'inde belirtilen tür veya yapay melezlerinden alınan bitki parçalarında aranan şartlar:

Bu Yönetmeliğin EK-1'inde liste halinde verilen tür veya yapay melezlerinden alınan bitki parçalarının; piyasada satışa sunulacak niteliklere sahip olmaları gerekir.

Piyasada satışa sunulacak bitki parçalarının pazarlanmasında istenen ortalama kalite nitelikleri; sağlıklı olma, uygun ebatta hazırlanma ve benzeri genel olarak bitki parçalarında aranan özelliklere göre belirlenir.

Kavak çelikleri ya da fidanları piyasaya sürülecekse bu durumda; Bölüm C'de sözü edilen kavak yetiştirme materyallerinde aranan şartların yerine getirileceği belirtilir.

Bölüm C

Bir yaşlı gövde çelikleri veya en fazla iki yaşlı fidanlar kullanılarak yetiştirilen Kavak türlerinin dış kalite standartları (görünüş özellikleri) için aranan şartlar:

a) Gövde çelikleri

1) Çeliklerde aşağıdaki kusurlardan herhangi birisi varsa, çeliklerin satışa sunulacak niteliklere sahip olmadığına karar verilir:

1.1) çelik yaşı birden fazla ise;

1.2) çelik üzerinde iyi gelişmiş tomurcuk sayısı ikiden az ise;

1.3) çelik üzerinde kavak zararlılarının neden olduğu zarar görülüyor veya hücre ve doku ölümü kaynaklı lekeler (nekroz) var ise;

1.4) kızışma, kuruma, küflenme veya çürüme belirtileri var ise;

2) Gövde çeliklerinin asgarî boyutları

en az boyu : 20 cm,

en az tepe çapı: 1 inci sınıf: 8 mm

2 nci sınıf: 10 mm olmalıdır.

b) Fidanlar

1) Fidanlarda aşağıdaki kusurlardan herhangi birisi varsa, fidanların satışa sunulacak niteliklere sahip olmadığına karar verilir:

Fidanların yaşı ikiden fazla ise,

Fidanlar üzerinde iyi gelişmiş tomurcuk sayısı beşten az ise,

Fidanlarda kavak zararlılarının neden olduğu zarar görülüyor veya hücre ve doku ölümü Kaynaklı lekeler (nekroz) var ise,

Fidanlarda kızışma, kuruma, küflenme veya çürüme belirtileri varsa,

Fidanlar üzerinde budama sebebiyle oluşan yaralardan başka yara izi var ise,

Fidanlar çok sayıda gövdeye, çatallı gövde formuna sahipse,

Fidanların gövde eğriliği aşırı seviyede belirgin ise.

2) Kavak fidanları için bölgelere göre çap ve boy sınıfları

Sınıflar	En Düşük Fidan Orta Çapı (mm)	En Düşük Fidan Boyu (m)
Akdeniz İklim Kuşağı Dışındaki Bölgeler		
N1	6	1.50
N2	15	3.00
Akdeniz İklim Kuşağındaki Bölgeler		
S1	25	3.00
S2	30	4.00

Bölüm D

Bu Yönetmeliğin EK-1'inde liste halinde verilen tür ve yapay melezlerin piyasaya sunulacak fidanlarında aranan şartlar:

Satışa sunulacak fidanlar piyasanın aradığı şartlarda, kalitede yetiştirilmiş olmalıdır. Fidanların piyasaya sürülebilme şartları; sağlıklı olma, canlılık, fizyolojik nitelikleri gibi genel olarak fidanlarda aranan özelliklere göre belirlenir.

Bölüm E

Akdeniz iklimi özelliklerine sahip bölgelerde, piyasada satışa sunulacak yetişmiş fidanların ticareti için gereken şartlar:

Satışa sunulacak yetişmiş fidanlar, aranan niteliklere % 95'in altında sahip ise piyasaya sürülemez.

a) Yetişmiş fidanlarda aşağıdaki kusurlardan herhangi birisi varsa, fidanların satışa sunulacak niteliklere sahip olmadığına karar verilir:

1) Fidanların sökülmesi sırasında, köklerde yapılan budamadan (kök tuvaleti) dolayı oluşan yaralanmalar hariç, fidanlarda başka yara izleri varsa,

2) Tepe sürgününün gelişmesini sağlayacak tomurcuklar yoksa,

3) Fidanlarda çatallılık varsa,

4) Kök sistemi deformasyonu varsa,

5) Kuruma, kızışma, küflenme, çürüme ya da zararlı böcek, mantar ve diğer zararlı organizma tasallutu belirtileri varsa,

6) Fidanlar kök-sak dengesine sahip değilse.

2) Bazı türlerde fidan yaşına göre ortalama boy ve çap değerleri

Tür	En Yüksek Yaş	En Düşük Boy (cm)	En Yüksek Boy (cm)	En Düşük Kök Boğazı Çapı (mm)
Pinus halepensis	1	8	25	2
	2	12	40	3
Pinus leucodermis	1	8	25	2
	2	10	35	3
Pinus nigra	1	8	15	2
	2	10	20	3
Pinus pinaster	1	7	30	2
	2	15	45	3
Pinus pinea	1	10	30	3
	2	15	40	4
Quercus ilex	1	8	30	2
	2	15	50	3
Quercus suber	1	13	60	3
Cedrus libani A. Rich.	1	7	14	1,5
	2	10	24	3
Picea orientalis L	1	3	6	1,5
	2	6	12	2
Pinus brutia Ten.	1	8	22	2
	2	12	30	3
Pinus nigra Arnold.	1	7	14	2
	2	9	18	3
Pinus sylvestris L.	1	7	14	2
	2	9	18	3
Fagus orientalis	1	20	30	3

3) Asgarî kap hacmi

Tür adı	Asgarî kap hacmi (cm^3)
Pinus pinaster Ten.	120
Pinus brutia Ten.	190
Pinus nigra Arnold.	190
Pinus sylvestris L.	190
Cedrus libani A. Rich.	190
Picea orientalis L.	190
Fagus orientalis	190
Diğer türler	200

EK- 8/A

ANA MATERYAL TİPİ TOHUM TOPLAMA SAHASI ve MEŞCERE OLAN ORMAN YETİŞTİRME MATERYALLERİ İÇİN DÜZENLENECEK KİMLİK BELGESİ

ÜLKE ADI: …… SERTİFİKA NO: ……..

Aşağıda tanımlanan orman yetiştirme materyalinin:

1) Latince adı:..... .Türkçe Adı :.....

2) Üretilen materyalin tipi:

Tohum ❒

Bitki parçaları ❒

Fidan ❒

4) Ana materyal tipi :

Tohum toplama sahası (

3.) Üretim materyalinin kategorisi

Meşcere ❒

Kaynağı belli ❒

Seçilmiş (

Test edilmiş ((

5) Üretim amacı:.....

6) Ulusal kayıt numarası: ..... /Karışım .....

7) Yerli ❒ Yerli Olmayan ❒ Bilinmeyen ❒

Doğal ❒ Doğal Olmayan ❒

8) Ana materyalin orijini (Biliniyorsa Doğal olmayan/Yerli olmayan materyal için):.....

.....

.....

.....

.....

9) Ana materyalin transfer bölgesi ve ülkesi:.....

Hasat yeri : .....

10) Ana materyalin rakımı/ rakım aralığı:.....

11) Tohumun olgunlaşma yılı :.....

12) Üretim materyalinin miktarı :.....

13) Stok /Üretim Partisi No:..... Stok/Üretim Yeri: .....

Bir önceki Sertifika Numarası:..... Stok/Üretim Partisinin ilk Miktarı: .....

14) Fidanlıkta geçen yetiştirme süresi:.....

16) İlişkili diğer bilgiler: .....
.....

17) Satıcının adı ve adresi

Yetkili Birimin Adı ve Adresi :	Yetkili Birim Mührü : Tarih :	Yetkilinin Adı Soyadı: İmza :

EK -8/B

TOHUM BAHÇELERİ ve EBEVEYN BİREYLERDEN ÜRETİLEN MATERYAL İÇİN KİMLİK BELGESİ

ÜLKE: SERTİFİKA NUMARASI .....

Aşağıda tanımlanan
orman yetiştirme materyalinin:

1) a) Latince adı :.....

b) Türkçe Adı:.....

2) Üretilen materyalin tipi :

Tohum birimi ☐
Bitki parçaları ☐
Fidan ☐

4) Ana materyal tipi :

Tohum bahçesi ☐
Ebeveynler ☐

3) Üretim materyalinin kategorisi:

Nitelikli ☐
Test edilmiş ☐

5) Üretim amacı:.....

6) Ulusal kayıt numarası:.....

..... /Karışım

7) Kaynağı Yerli ☐ Yerli Olmayan ☐ Bilinmeyen ☐
Doğal ☐ Doğal Olmayan ☐

8) Ana materyalin orijjini :.....

.....

9) Ana materyalin hasat bölgesii ve ülkesi :.....

Hasat Yeri: .....

Orijinin Ulusal Kayıt Numarası: .....

10) Toplanan tohum; Açık tozlaşma ☐
Takviyeli tozlaşma ☐
Kontrollu tozlaşmadan elde edilmiştir. ☐

11) Tohumun olgunlaşma yılı :.....

12) Üretim materyalinin miktarı:.....

13) Stok /Üretim Partisi No:..... Stok/Üretim Yeri: .....

Bir ömceki Sertifika Numarası:..... Stok/Üretim Partisinin ilk Miktarı: .....

14) Fidanlıkta geçen yetiştirme süresi:.....

.....

15) Tohum bahçesinde kullanılan:

Aile sayısı .....

Klon sayısı.....

16) Ana materyalin genetik yapısında değişiklik gerçekleştirildi mi? Evet ☐ Hayır ☐

17) Ailenin ebeveynlerinden üretilen yetiştirme materyali için:

Çapraz tozlaşma deseni ..... Ailelerin karışıma giren yüzdeleri

18) Tohumdan üretilen yetiştirme materyali kullanılarak yeniden vejetatif üretim yapılmış mı? ☐

Üretim yöntemi ..... Kaç kez üretim yapıldığı (Üretim döngüsü sayısı)

19) İlişkili diğer bilgiler : .....

20) Satıcının adı ve adresi

Yetkili Birimin Adı ve Adresi :	Yetkili Birimin Mührü : Tarih :	Yetkilinin Adı Soyadı: İmza :

ANA MATERYAL TİPİ KLON ve KLONAL KARIŞIM OLAN ORMAN ÜRETİM MATERYALLERİ İÇİN KİMLİK BELGESİ

ÜLKE ADI: SERTİFİKA N0.: .....

Aşağıda tanımlanan orman yetiştirme materyalinin:

1) a) Latince adı:.....Türkçe Adı :.....

b) Klon veya klonal karışımın adı..... Karışım Oranı: .....

2) Üretilen materyalin tipi:

Tohum ❒
Bitki parçaları ❒
Fidan ❒

3) Üretim materyalinin kategorisi

Nitelikli ❒
Test edilmiş ❒

4) Ana materyal tipi :

Klon ❒
Klonal karışım ❒

5) Üretim amacı:.....

6) Ulusal kayıt /Karışım numarası:..... :.....

7) Yerli ❒ Yerli Olmayan ❒ Bilinmeyen ❒
Doğal ❒ Doğal Olmayan ❒

8) Ana materyalin orijini :.....
.....
.....
.....

9) Ana materyalin kaynak bölgesi ve ülkesi:.....

Orijinin İsmi:.....
.....

Orijinin Ulusal Kayıt Numarası: .....

10)Ana materyalin üretiminde; materyalin genetik yapısında değişiklikler yapılmış mıdır?.....Evet ❒ Hayır ❒

11) a) Üretim yöntemi:.....

b) Kaz kez üretim yapıldığı (Üretim döngüsü sayısı):

EK-9/A

Onaylanan Ulusal Orman Yetiştirme Materyal Kaynakları Kaydı için Standart Form

				MATERYALİN YERİ									
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
Ülke Adı	Ağaç Türü	Kategori	Ulusal Kayıt No	Hasat Yeri	Enlem	Boylam	Rakım	Orman yetiştirme materyali tipi	Alanı	Orijin Bilgisi	Orijini	Amaç	Diğer Bilgiler

EK- 9/B

EK- 9'daki Standart Formun Düzenlenmesine İlişkin Kılavuz

a) Türler kaynağı belli, seçilmiş, nitelikli ve test edilmiş kategorileri içinde (EK-9A C kolonundaki nümerik sıralamaya göre) alfabetik olarak sıralanmalıdır.

b) Kolonlar BÖLÜM C'de gösterilen standart sıralama ve kısaltmalara uygun olarak doldurulacaktır.

c) B Kolonu EK 9C'de belirtilen kısaltmalar kullanılarak doldurulacaktır.

d) Orman gençleştirme ana materyalleine ait bilgilere ilişkin kolonların kodları ve sıralamalar EK 9A'da gösterilen standart kullanılarak yapılacaktır.

EK 9A'da Gösterilen Kolon Kodu	**Veri formatı**	**Açıklama**
A	Kısaltma (metin)	TR olarak doldurulacaktır.
B	Kısaltma (metin)	EK 9C'de gösterilen kısaltmalar kullanılacaktır. Varyeteler N kolonunda belirtilecektir.
C	Sayısal	Sayısal Kaynağı Belli: 1 Seçilmiş: 2 Nitelikli 3 Test edilmiş:4 (Genetik olarak modifiye edilmiş olanlar N kolonunda belirtilecek)
D	Kod (Metin)	Tohum toplama sahası ve meşcereler için Hasat mıntıkası kodu veya ulusal kayıt nosu, Nitelikli ve test edilmiş materyal için yalnızca ulusal kayıt nosu
E	Text	Tohum toplama sahası, meşcere, tohum bahçesi, ebeveyn bireylerin bulunduğu yer, bu mümkün değilse örneğin klonal karışımlar için onaylandığı ismi
F	Derece ve dakika	Örneğin; 26º31'N, 26.31N şeklinde gösterilecek Kesin yeri veya alanın enlemi
G	Derece ve dakika	Örneğin; 36º31'E, 36.31E şeklinde gösterilecek, Kesin yeri veya alanın boylamı
H	metre	Kesin rakım ya da alanın rakım dağılışı
I	Kod	Tohum toplama sahası için: 1 Meşcere için: 2 Tohum bahçesi için: 3 Ebeveyn aileler için: 4

		Klon için: 5 Klonal karışım için: 6
J	Hektar	Karışık meşcerelerde sözkonusu türün yayılış alanı, bu mümkün olmadığında T harfindan sonra tohum toplanan ağaç sayısı olarak belirtilir, Örneğin; T2135 şeklinde
K	Kod	Doğal/yerli: 1 Doğal olmayan/yabancı: 2 Bilinmiyor: 3
L	Metin	K kolonu doğal olmayan/yabancı şeklinde ifade edildiğinde ise yani 2 kodu verilmişse bu kolona orijini yazılacak diğerleri için boş bırakılacak
M	Kod	Çok amaçlı işletme ormanı: 1 Diğer özel amaçlı 2
N	Metin	M kolonu 2 ise buraya amacın ne olduğu yazılacak (Ayrıca B, C ve M kolonlarına bakınız)

Herhangi bir kolon için bilgi doldurmak gerekmediğinde, bilgi olmayan kolonlardan ayırt etmek için NA olarak doldurulacaktır

F, G, H ve J kolonlarının ebeveyn ağaçlar, klon ve klonal karışımlar için doldurulmasına gerek bulunmamaktadır..

EK-9/C

EK-9/A' da B Kolonunun Doldurulmasında Kullanılacak Ağaç Türlerine Ait Kısaltmalar

Latince ismi	**var. / sp.**	**kısaltma**
Abies alba Mill.		aal
Abies cephalonica Loud.		ace
Abies grandis Lindl.		agr
Abies pinsapo Boiss.		api
Acer platanoides L.		apl
Acer pseudoplatanus L.		aps
Alnus glutinosa Gaertn.		agl
Alnus incana Moench.		ain
Betula pendula Roth.		bpe
Betula pubescens Ehrh.		bpu
Carpinus betulus L.		cbe
Castanea sativa Mill.		csa
Cedrus atlantica Carr.		cat
Cedrus libani A. Richard		cli
Fagus sylvatica L.		fsy
Fraxinus angustifolia Vahl.		fan
Fraxinus excelsior L.		fex
Larix decidua Mill.		lde
Larix kaempferi Carr.		lka
Larix sibirica Ledeb.		lsi
Larix x eurolepis Henry		leu
Picea abies Karst.		pab
Picea sitchensis Carr.		psi
Pinus brutia Ten.		pbr
Pinus canariensis C. Smith		pca
Pinus cembra L.		pce
Pinus contorta Loud.		pco
Pinus halepensis Mill.		pha
Pinus leucodermis Antoine		ple
Pinus nigra Arnold	var. austriaca var. calabrica var. corsicana var. maritima var. clusiana	pni
Pinus pinaster Ait.		ppa
Pinus pinea L.		ppe
Pinus radiata D. Don		pra
Pinus sylvestris L.		psy
Populus spp. and artificial hybrids between those species	alba canadensis nigra tremula etc.	pop

Prunus avium L.	pav
Pseudotsuga menziesii Franco	pme
Quercus cerris L.	qce
Quercus ilex L.	qil
Quercus petraea Liebl.	qpe
Quercus pubescens Willd.	qpu
Quercus robur L.	qro
Quercus rubra L.	qru
Quercus suber L.	qsu
Robinia pseudoacacia L.	rps
Tilia cordata Mill.	tco
Tilia platyphyllos Scop.	tpl
Abies bornmulleriana Mattf.	abo
Abies cilicica Carr.	aci
Abies equi-trojani Aschers.	aeq
Abies nordmanniana Spach.	ano
Fagus orientalis Lipsky	for
Picea orientalis Link.	por

EK-10

Orman Yetiştirme Materyalinin İhraç Edildiği Ülkenin Yetkili Birimine Gönderilecek Form

Belge no /Document No:.....

1) Satıcı Kayıt Numarası/Supplier's document number.....

2) Satıcının gönderi tarihi / Date of dispatching of reproductive material.....

3) Orman Yetiştirme Materyali kimlik belgesi no /Master certificate number.....

4) Satıcının adı ve Adresi/ Name and addressof Supplier	5) Alıcının adı ve Adresi/ Type of basic material

6) Latince Adı / Botanical name.....
.....

7) Materyalin şekli / Nature of reproductive material:	
(a)Tohum/seed	❒
(b)Bitki parçası/Parts of plant	❒
(c) Çıplak köklü fidan /Planting stock (bare root)	❒
(d) Tüplü fidan /Planting stock (containers)	❒

9) Ana Materyal Tipi/ Name and addressof Supplier	❒
(a)Tohum toplama sahası/Seed sources	❒
(b)Meşcere/Stand	❒
(c) Tohum Bahçesi /Seed orchard	❒
(d) Ebeveyn bireyler /Planting stock (containers)	❒
(e) Klon /Clone	❒
(f) Klonal karışım /Clonal mixture	❒

8) Materyalin Kategorisi / Category of reproductive material:	
(a)Kaynağı belli/Sources identified	❒
(b)Seçilmiş/Selected	❒
(c) Nitelikli /Qualified	❒
(d) Test edilmiş/ Tested	❒

10) Amaç /Purpose:.....
.....

11) Ana materyalin ulusal kayıt nosu/National register referance of basic material:.....

12) Doğal/Autochthonous ❒ Doğal değil/ Non-autochthonous ❒ Bilinmiyor/Unknown ❒

Yerli/Indigenous ❒ Yabancı/Non-indigenous ❒

13) Ana Materyalin hasat yeri ve bulunduğu ülke /Country and region of provenance or location of basic material:

.....
.....

14) Orijini (Doğal veya yerli olmayanlar için) /Origine of basic material if non-autochthonous or non-indigenous:

.....
.....

EK-11

Ticareti Yasaklanan Orman Yetiştirme Materyaline İlişkin Bilgiler

a) Ülkede bulunan tür hakkında bilgi: doğal veya ithal edilmiş (ekzotik),

b) Başvuru yapılan orman yetiştirme materyalinin transfer bölgesi bilgileri ve haritası ya da onaylanmış kaynağın ulusal kayıt numarası,

c) Orman yetiştirme materyalinin ekiminin veya dikiminin yasaklandığı bölgeler ve yasaklama gerekçeleri,

d) (b) bendinde belirtilen onaylanmış kaynağın ve transfer mıntıkası ile (c) bendinde belirtilen bölgelere ait bazı iklim verileri:

1) Yıllık ortalama yağış (mm),

2) Vejetasyon dönemi aylarına ait yağış miktarı (mm),

3) Sıcaklık:

3.1)Ortalama yıllık sıcaklık °C,

3.2)En soğuk ayın ortalama sıcaklığı °C,

3.3)En sıcak ayın ortalama sıcaklığı °C.

4) Vejetasyon dönemi uzunluğu (sıcaklık ortalaması 5 °C'nın üzeerindeki gün sayısı),

e) (b) bendinde belirtilen onaylanmış kaynağın ve transfer mıntıkası ile (c) bendinde belirtilen bölgelere ait bazı ekolojik veriler :

1) Yükselti aralığı (m),

2) Jeolojik ana yapılar,

3) Ana toprak tipleri.

EK-12

Çimlenme Test Sonuçlarının Belirtilmesine Gerek Görülmeyen Tohum Satış Miktarlarina Ait Üst Sınırlar

	Miktar (gram)
İBRELİ TÜRLER	
Abies alba Mill	1 200
Abies cephalonica Loud	1 800
Abies grandis Lindl	500
Abies pinsapo Boiss	1 600
Cedrus atlantica Carr	2 000
Cedrus libani A Richard	2 000
Larix decidua Mill	170
Larix eurolepis Henry	160
Larix kaempferi Carr	100
Larix sibirica Ledeb	100
Picea abies Karst	200
Picea sitchensis Carr	60
Pinus brutia Ten	500
Pinus canariensis C Smith	300
Pinus cembra Linne	7 000
Pinus contorta Loud	90
Pinus halepensis Mill	500

Pinus leucodermis Antoine	600
Pinus nigra Arnold	500
Pinus pinaster Ait	1 200
Pinus pinea L	10 000
Pinus radiata D Don	800
Pinus sylvestris L	200
Pseudotsuga menzielsi Franco	300
Abies bornmulleriana Mattf.	1 800
Abies cilicica Carr.	1 800
Abies equi-trojani Aschers.	1 800
Abies nordmanniana Spach.	1 800
Picea orientalis Link.	60
YAPRAKLI TÜRLER	
Acer platanoides L	3 500
Acer pseudoplatanus L	3 000
Alnus glutinosa Gaertn	40
Alnus incana Moench	20
Betula pendula Roth	50
Betula pubescens Ehrh	50
Carpinus betulus L	2 500
Castanea sativa Mill	45 000
Fagus orientalis Lipsky	6 000
Fagus sylvatica L	6 000
Fraxinus angustifolia Vahl	2 000
Fraxinus excelsior L	2 000
Populus spp	20
Prunus aviumL	4 500
Quercus cerris L	40 000
Quercus ilex L	40 000
Quercus petraea Liebl	40 000
Quercus pubescens Willd	40 000
Quercus robur L	40 000
Quercus rubra L	40 000
Quercus suber L	40 000
Robinia pseudoacacia L	500
Tilia cordata Mill	900
Tilia platyphyllos Scop	2 500

EK-13

Orman Yetiştirme Materyali Satıcı Belgesi

Belge No : **.....**	**Satıcı Sicil Nosu:**……..

1) Latince adı: ..... Türkçe Adı :.....

2) Orman Yetiştirme Materyali Kimlik Belgesi No.....

3) Ana Materyalin Ulusal Kayıt Nosu: ..... 4) Transfer Bölgesi Kodu: .....

5) Orijin Bilgileri

Yerli ❒ Yerli Olmayan ❒ Bilinmeyen ❒

Doğal ❒ Doğal Olmayan ❒

6) Orijin Kodu ve İsmi, Ülkesi (Doğal veya yerli olmayanlar için):

……

7) Hasat Yeri Bilgileri

Orman Bölge Müdürlüğü:…….. Orman İşletme Müdürlüğü:…… Orman İşletme Şefliği :…….. Bölme Numarası:……

Enlem:……. Boylam:……

Rakım:…….

8) Ana Materyal Tipi		**9) Materyalin Kategorisi**		**10) Etiket Rengi**	
(a)Tohum Toplama Sahası	❒	(a) Kaynağı belli	❒	(a) Sarı	❒
(b) Meşcere	❒	(b) Seçilmiş	❒	(b) Yeşil	❒
(c) Tohum Bahçesi	❒	(c) Nitelikli	❒	(c) Pembe	❒
(d) Ebeveyn bireyler	❒	(d) Test edilmiş	❒	(d) Mavi	❒
(e) Klon	❒				
(f) Klonal karışım					

11) Üretim Amacı:

……

12) Orman Yetiştirme Materyalinin Şekli ve Özellikleri

Tohum ❒	**Bitki Parçası** ❒	**Çıplak Köklü Fidan** ❒	**Tüplü Fidan** ❒
Miktarı (kg): …….....	Miktarı (Adet): …	Miktarı (Adet): ..…….	Miktarı (kg):……...
Olgunlaşma yılı : …….	Hasat Yılı : ……..	Hasat Yılı : …….……..	Hasat Yılı : …….……....
Saflık (%) : ……..…….……	Yaşı :.....	Yaşı : …….	Yaşı : ……..……
Çimlenme Kapasitesi (%): ……	Çelik ❒	Kök kesimi yapılmış ❒	Kök kesimi yapılmış ❒
Çimlenme Test Metodu :……...	Tomurcuk ❒	Kök Kesimi yapılmamış ❒	Kök Kesimi yapılman ❒
Bin Tane Ağırlığı (gr) : ….……	Yaprak ❒		
	Diğer ❒		

13) Genetik Olarak Değiştirilmiş Organizma Olup Olmadığı

Evet ❒ Hayır ❒

14) Satıcının Adı ve Adresi:

……
……..…..… ……
……
…..…..……..…….
……
……
……..……
……
……..……..…….
……
……..……..…….